

9. Sysojeva S. Teoretyko-metodologichne obg'runtuvannja pedagogichnoi' tvorchoosti / S. Sysojeva // Vidkrytyj urok. – 2005. – № 21, 22. – S. 13–19.
10. Suhomlyns'kyj V. O. Vybrani tvory u p'jaty tomah / V. O. Suhomlyns'kyj. – K. : Radjans'ka shkola, 1976. – T.1. – 509 s.
11. Stepanov S. Ju. Refleksyvnaja praktyka tvorcheskogo razvytyja cheloveka y organizacyj / S. Ju. Stepanov. – M. : Nauka, 2000. – 174 s.
12. Osvitni tehnologii': navch.-metod. posibnyk / [Pjehota O. M., Kiktenko A. Z., Ljubars'ka O. M. ta in.] ; za red. O. M. Pjehoty. – IS : Vyd-vo A.S.K., 2003. – 255 s.
13. Pedagogycheskij encyklopedycheskij slovar' / gl. red. B. M. Bym-Bad. – M. : Yzd-vo Drofa : Bol. ros. encykl., 2008. – 528 s.
14. Chaplygin O. K. Tvorchyj potencial ljudyny jak predmet social'no-filosofs'koi' refleksii' : dys. ...d-ra filosof. nauk : 09.00.03 / Chaplygin Oleksandr Kostjantynovych. – Harkiv, 2001. – 391s.
15. Chelovecheskij potencjal kak krytycheskij resurs Rossyy / Ros. akad. nauk, Yn-t fylosofy ; otv. red. B. G. Judyn. – M. : YFRAN, 2007. – 175 s.

Прима Рауса, Землюк Мария. Формирование творческого потенциала будущего специалиста дошкольного образования средствами проектно-технологической деятельности. В статье освещаются некоторые аспекты проблемы формирования творческого потенциала будущего специалиста дошкольного образования, выделяя приоритетные качества творческой личности педагога, уточняя содержательное трактование понятий «потенциал», «потенциал личности», «личностный потенциал», «творческий потенциал». Акцентируется внимание на целесообразности проектного обучения, вовлечения студентов в проектно-технологическую деятельность, ориентирующую на творческое овладение знаниями, самостоятельный поиск, самореализацию, активизацию поискового исследования, интеллектуально-творческого потенциала будущего воспитателя.

Ключевые слова: творчество, творческий потенциал, проектная технология, проектно-технологическая деятельность.

Prima Raisa, Zameluk Mariya. The Formation of the Creative Potential of the Future Specialist Pre-school Education by Means of Design and Technological Activity. The article highlights some aspects of the problem of formation of creative potential of future specialist of preschool education through the provision of priority qualities of the creative personality of the teacher, introducing clarifications concerning the semantic interpretation of the concepts «potential», «potential personality», «personal potential», «human potential» and «creative potential». Attention is accented on expediency of project-based learning, engaging students in design and technology activities, focuses on creative acquisition of knowledge, self-searching, self-realization, the activation of the search experience, intellectual and creative potential of the future teacher.

Key words: creativity, creative potential, design technology, design and technological activities.

УДК 159.923:37.011

Надія Савчук

Приватний вищий навчальний заклад «Академія рекреаційних технологій і права» (м. Луцьк)

Діагностика ціннісних орієнтацій у педагогічних працівників

У статті увагу акцентовано на визначній ролі педагогічного працівника в освітньому процесі. Від учителя, рівня розвитку його особистісних і професійних якостей, системи цінностей значною мірою залежить становлення підростаючого покоління. Знання ціннісних орієнтацій педагога – показник його зрілості. Своєчасна діагностика сприятиме психологічному забезпеченню процесу вдосконалення та самовдосконалення особистості вчителя, а отже, й ефективному виконанню ним своїх навчально-виховних функцій, та забезпечить його визначальну роль у формуванні нових духовно-інтелектуальних якостей молодого покоління. Цінності виступають складовою частиною ціннісних орієнтацій. У кожному віковому періоді домінують певні цінності, які залежать як від об'єктивних (суспільно-економічних), так і суб'єктивних (розвитку свідомості, потреб, прагнень тощо) умов. Ціннісні орієнтації в структурі педагогічної свідомості піддаються багаторазовим і досить істотним перетворенням. Для вивчення системи ціннісних орієнтацій особистості педагога використано методику М. Рокича. Експериментальне дослідження засвідчує своєрідну фіксацію вчителя на необхідності розв'язання власних проблем, що відсуває орієнтації на проведення дозвілля, милування красою природи та мистецтва, певну соціоцентричну спрямованість і навіть проблеми самовдосконалення на задній план. Отже, важливим регулятором життєдіяльності й поведінки педагогічного працівника є цінності та ціннісні орієнтації.

© Савчук Н., 2015

Структура ціннісних орієнтацій – складне соціально-психологічне утворення, що має динамічний характер, у результаті чого можливо впливати на її формування.

Ключові слова: педагог, цінності, ціннісні орієнтації, педагогічні працівники, система цінностей.

Постановка наукової проблеми та її значення. Століття, а той цілі тисячоліття минули, а до сих пір не вщухає інтерес до особистості педагога, його професійних умінь і навичок, що впродовж віків змінюються відповідно до вимог часу та суспільства, удосконалюються, наповнюються новим змістом. Наша держава в руслі радикальних суспільно-політичних і соціально-економічних перетворень зацікавлена в становленні нового типу громадянина, вихованого на віковичних традиціях нашого народу зі стійкими морально-ціннісними орієнтаціями й надійною базою знань. Тому надзвичайної актуальності набуває формування таких професійних якостей учителя, як його психологічна компетентність і дидактична культура, котрі визначають ефективність педагогічної праці в цілому. Ще в 90-х роках минулого століття акцентували увагу на провідній ролі педагогічних працівників, які повинні стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової національної системи освіти [3, с. 43]. Тому знання психологічної структури особистості педагога, умов розвитку та формування його якостей, професійної компетентності й ціннісних орієнтацій значною мірою сприяло б психологічному забезпеченню процесу вдосконалення та самовдосконалення особистості вчителя, а отже й ефективному виконанню ним своїх навчально-виховних функцій, і забезпечило б його визначальну роль у формуванні нових духовно-інтелектуальних якостей молодого покоління.

Мета статті – визначення системи ціннісних орієнтацій у педагогічних працівників в умовах сучасного суспільства.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проблема цінностей стоїть у центрі уваги понятійних систем багатьох наук. Філософські основи цієї дефініції детально розглянуто в аксіології – науки про цінності, учення про природу духовних, моральних, естетичних й інших цінностей, їх зв'язку між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини [10].

Поняття «цінності» також є об'єктом наукових розвідок у сфері соціології, психології, етики, педагогіки тощо. О. Легун, узагальнивши різноманітні підходи до означеної дефініції, виокремлює такі складники поняття: 1) усвідомленість цінностей: цінності – нормативна форма життєвих орієнтацій людей, вони є суспільно значущими регулювальниками людської діяльності як певні оцінки й стереотипи, які допомагають людині мислити та діяти в соціально-економічному середовищі, що змінюється; 2) утіленість цінностей у людському житті в різних формах – це наочні або ідеальні (духовні) цінності; 3) протилежна спрямованість цінностей, з одного боку, та їх взаємозв'язок – з іншого, як ідеалу з реальністю; 4) уключеність цінностей в оцінку й сенсотворчу діяльність людини [5].

Л. Виготський і О. Леонтьєв у психологічних концепціях ототожнювали цінності з близьким за змістом поняттям «смысл», що розуміється як динамічна система, яка являє собою єдність афективних та інтелектуальних процесів [2] або усвідомленість особистістю смислу власної дії при значущості зовнішніх стимуляторів діяльності [6]. Відповідно до цього А. Голд та Дж. Шоттер зазначають, що смисл поєднує уявлення людини про моральні та соціальні правила (цінності), які є основою її вчинків [5].

Варто зазначити, що в психологічній науці не ототожнюють поняття цінності й ціннісні орієнтації, вважаючи, що цінності є складником ціннісних орієнтацій. Зокрема, М. Боришевський розглядає цінності крізь призму особистісного ставлення суб'єкта до навколишньої дійсності та особливостей орієнтації в ній [1].

Ціннісні орієнтації – важлива складова структури особистості, яка має у своїй основі мотиваційний, когнітивний, емоційний та оцінний компоненти. За своєю природою вони гнучкі, вільно обираються, а тому, відповідно, усесторонньо враховують індивідуальні інтереси й потреби людини, зв'язок між особистістю та суспільством, інститутами соціалізації, культурою, цінностями. Ціннісні орієнтації – це елементи внутрішньої структури особистості, які формуються й закріплюються життєвим досвідом індивіда в процесах соціальної адаптації та соціалізації. Вони відділяють значуще для окремо взятої особистості від несуттєвого через сприйняття чи несприйняття певних цінностей. Цінності ж, зі свого боку, усвідомлюються як певна основа для сенсу та мети життя, а також визначають засоби реалізації останніх (О. Легун).

Ми поділяємо точку зору Н. А. Кирилової, яка вважає, що ціннісні орієнтації виступають складним соціально-психологічним феноменом, що характеризує спрямованість і змістову активність особистості та є складовою частиною системи відносин особистості, визначаючи загальний підхід людини до світу, до себе, надає сенсу й спрямованості особистісним позиціям, поведінці, вчинкам [4].

Відомо, що система цінностей закладається в особистості в період її становлення. Відповідно, у кожному віковому періоді домінують певні цінності, які залежать як від об'єктивних (суспільно-економічних), так і суб'єктивних (розвитку свідомості, потреб, прагнень тощо) умов.

У значній кількості наукових доробок акцентовано увагу саме на формуванні ціннісних орієнтацій у підлітків та старшокласників (Н. С. Бондар, А. А. Козлов, І. С. Кон, В. І. Костів, В. Т. Лісовський, К. А. Нечаєва, І. А. Райгородська, Є. А. Подольська й ін.). Проте варто пам'ятати, що вихід зі шкільної лави та студентської загалом змушують молодих людей по-іншому сприймати навколишню дійсність і, вочевидь, змінювати своє ставлення до усталених, здавалось би, цінностей. Зміни в політичній, економічній і духовній сферах суспільства зумовлюють суттєві зрушення в психології, ціннісних орієнтаціях та вчинках молодих людей, зумовлюючи знецінення ідеалів, девальвацію цінностей. Особистість прагне створити власну життєву позицію, упорядкувати ціннісні ставлення до навколишнього й власного світу, оскільки на основі цінностей формується система принципів, яка є основою життєвої стратегії молодої людини (К. О. Альбуханова-Славська).

В. В. Пічурін, досліджуючи структуру та динаміку життєвої позиції особистості студентів, приходять до висновку, що найбільш значущі для людини цінності будуть, насамперед, визначати її життєву позицію, а отже, відігравати вирішальну роль у її професійній діяльності. Більшість молодих людей пов'язує своє уявлення про майбутнє з отриманням цікавої й захоплюючої роботи, яка вимагає глибокої професійної підготовки. У процесі професійної підготовки, з одного боку, необхідна само-реалізація як постійний елемент практичного вираження свого «Я», а з другого – осмислення власної духовності, постійного зворотного зв'язку між власними вчинками та цінностями, між активністю й самоконтролем, між особисто запропонованими перспективами та досягнутими результатами.

Отже, внутрішні зміни в структурі особистості молодої людини обумовлюють визначення нових життєвих перспектив, пов'язаних із переоцінкою ціннісних орієнтацій та їх мотивацією.

Ціннісні орієнтації в структурі педагогічної свідомості, як слушно зауважує В. В. Марчук, піддаються багаторазовим і досить істотним перетворенням. Це закономірний результат людського життя, зміни у взаєминах людини зі світом, іншими людьми, суспільством. У результаті зміни внутрішніх умов на основі сформованого психологічного механізму диференціації вступають у дію, актуалізуються ті або інші цінності. У міру того, як людина здобуває життєвий досвід, перед нею не тільки відкриваються всі нові й нові сторони буття, а й відбувається більш-менш глибоке переосмислення життя. Цей процес переосмислення, що проходить через усе життя людини, утворює найбільш таємний та основний зміст її внутрішньої свідомості, що визначає мотиви її дій і внутрішній зміст тих завдань, які вона виконує в житті [7].

Розглядаючи структуру особистості вчителя, його професійну самосвідомість, В. Сластьонін виділяє пріоритетне положення професійно-ціннісних орієнтацій, визначаючи їх як стрижневе утворення особистості вчителя, системний компонент професійної культури, що детермінує готовність до освітньої діяльності відповідно до високих духовних цінностей, вірність гуманістичним ідеалам. Визначення професійно-педагогічних орієнтацій підкреслює їхню головну характеристику – вибірко-вість ставлення вчителя до професії, особистості вихованця [9].

Отже, ціннісні орієнтації займають вагомe місце в становленні особистості педагогічного працівника й слугують орієнтиром у професійній діяльності.

Для вивчення системи ціннісних орієнтацій особистості педагога ми використали методику М. Рокіча [8, с. 637–641], яка передбачає виокремлення двох типів цінностей: «термінальних» (припускається, що певні цілі людського існування варті того, щоб до них прагнути) та «інструментальних» (припускається, що певному образ у дій чи якості особистості надається перевага в будь-якій ситуації), тобто йдеться про *цінності-цілі* (активне діяльне життя, життєва мудрість, здоров'я, цікава робота, щасливе сімейне життя, суспільне визнання, наявність хороших і вірних друзів, дозвілля тощо) і *цінності-засоби* (охайність, вихованість, високі вимоги, життєрадісність, відповідальність, раціоналізм, чесність, самоконтроль тощо).

Цінність виражає особистісну сутність значимих факторів, явищ, об'єктів та предметів природного й соціального середовища, у якому живе особистість, а ціннісні орієнтації – ядро структури особистості, внутрішній компонент свідомості, який є регулятором поведінки та діяльності особистості. Цінності є значимими лише тоді, коли глибоко усвідомлюються особистістю й сприймаються нею як ціннісна орієнтація.

Експериментально-діагностичним дослідженням охоплено 78 учителів однієї із загальноосвітніх шкіл м. Луцька.

Опрацювання матеріалів дослідження полягало в обчисленні усереднених показників рангу виборів цінностей у процесі їх ієрархізації.

Систему ціннісних орієнтацій учителів відображено в табл. 1. Рангові показники розміщення термінальних ціннісних орієнтацій засвідчують домінування настанов *на матеріальне забезпечення* (усереднений ранг за вибіркою – 1,73) та *щасливу власну сім'ю* (усереднений ранг 6,72), на *суспільне визнання* (ранг 2,71), *цікаву роботу* (ранг 4,69) та *активне життя* (ранг 5,66), а також на *підтримання доброго фізичного й психічного здоров'я* (ранг 3,61).

Зазначені цінності одержали перші шість рангових місць у списку термінальних цінностей (цінностей-цілей). Водночас в обстеженому контингенті простежено найменшу суб'єктивну значущість за рангами розміщення таких цінностей, як *краса природи* (ранг 13,82) та *дозвілля* (13,48), *упевненість у собі* (12,75) і *робота над собою* (11,32), *наявність вірних друзів* (10,38) та *щастя інших* (10,07).

Останнє, на нашу думку, може свідчити про своєрідну фіксацію вчителя на необхідності розв'язання власних проблем (насамперед стосовно матеріального забезпечення своєї сім'ї й стурбованості у зв'язку зі зниженням суспільного престижу праці педагога), що відсуває орієнтації на проведення дозвілля, милування красою природи та мистецтва, певну соціоцентричну спрямованість (зокрема турботу за щастя інших, наявність вірних друзів) і навіть проблеми самовдосконалення (робота над собою, упевненість у собі) на задній план.

Це припущення підтверджує й рангове розміщення інструментальних цінностей, домінанти яких як засоба досягнення цілей складають *освіченість* (ранг 1,24), *діловитість* (ранг 2,19), *сміливість* (3,51), *тверда воля* (4,72), *чуйність* (5,77), *життєрадісність* (6,61), *відповідальність* (7,53), *раціоналізм* (8,45). За рахунок активізації цих цінностей-засобів, очевидно, й очікується певна успішність розв'язання означених вище першорядних проблем.

Таблиця 1

Ієрархія ціннісних орієнтацій у вчителів за методикою М. Рокича

Термінальні цінності (цінності-цілі)	Усередн. ранг вибору	Інструментальні цінності (цінності-засоби)	Усередн. ранг вибору
1. Активне життя	5,66	1. Охайність	8,17
2. Життєва мудрість	7,49	2. Вихованість	13,21
3. Здоров'я	3,61	3. Високі домагання	12,74
4. Цікава робота	4,69	4. Життєрадісність	6,61
5. Краса природи	13,84	5. Дисциплінованість	12,63
6. Кохання	8,95	6. Незалежність	14,28
7. Матеріал. забезпечення	1,73	7. Критичн. до недолік.	10,07
8. Вірні друзі	15,68	8. Освіченість	1,24
9. Суспільне визнання	2,71	9. Відповідальність	7,53
10. Пізнання	9,62	10. Раціоналізм	8,45
11. Продуктивне життя	8,87	11. Самоконтроль	10,66
12. Робота над собою	11,52	12. Сміливість	3,37
13. Дозвілля	14,78	13. Тверда воля	4,72
14. Свобода	11,83	14. Терпимість	14,18
15. Власне сімейне щастя	6,72	15. Широта поглядів	13,22
16. Щастя інших	10,57	16. Чесність	11,87
17. Творчість	9,96	17. Діловитість	2,19
18. Упевненість у собі	12,75	18. Чуйність	5,79

Наведені дані засвідчують реальні вимоги повсякденної діяльності в галузі практичної педагогіки. Адже, як відомо, професія педагога в усі часи вважалась однією з найпочесніших і водночас – дуже нелегкою.

Психологічний аналіз педагогічної діяльності виявляє низку чинників, котрі обумовлюють певну її об'єктивну складність, що відбивається й на суб'єктивній оцінці вчителями своєї праці як важкої. Постійна соціальна напруженість та конфліктність суспільства, його нетривкі духовні орієнтири, нестабільні матеріально-побутові умови життєдіяльності й праці освітян, постійно зростаюча інтенсифікація інформаційних потоків та інноваційних процесів, що вимагають їх своєчасного і якісного опрацювання й засвоєння, а також повсякденна емоційно насичена комунікативна активність складають сукупність чинників соціогенної невротизації особистості (Б. Карвасарський, Н. Марута, О. Чабан), формування в неї різного виду внутрішньої дисгармонії (Г. Бреслав, О. Донченко, К. Леонгард, А. Мілте, Т. Титаренко), що виявляється, зокрема, у феноменах «професійного стресу» й «емоційного вигорання» працівника освіти (В. Бойко, Л. Карамушка і Т. Зайчикова, В. Орел, Т. Рончінская, Т. Форманюк).

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, зазначені явища слугують підґрунтям для переосмислення цінностей, які формувались у студентські роки.

Узагальнюючи вищезазначене, можна стверджувати, що структура ціннісних орієнтацій є складним соціально-психологічним утворенням, що має динамічний характер, у результаті чого можливо впливати на її формування. Цьому сприятиме не лише правильно організоване ціннісно-орієнтаційне професійне навчання та виховання, а й покращення об'єктивних умов життєдіяльності педагогічних працівників, забезпечення позитивного мікроклімату в колективі та можливості постійного професійного росту.

Джерела та література

1. Боришевський М. Й. Духовні цінності в становленні особистості – громадянина / М. Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С. 144–150.
2. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. – М. : Лабиринт, 2005. – 352 с.
3. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
4. Кирилова Н. А. Ценностные ориентации в структуре интегральной индивидуальности старших школьников / Н. А. Кирилова // Вопросы психологии. – 2000. – № 4. – С. 29–37.
5. Легун О. М. Роль цінностей і ціннісних орієнтацій у розвитку особистості / О. М. Легун // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XII, ч.4. – К., 2010. – С. 241–248.
6. Леонтьев А. Н. Философия психологии: из научного наследия / А. Н. Леонтьев. – М. : Изд-во МГУ, 1994. – 228 с.
7. Марчук В. В. Ціннісні орієнтації в структурі педагогічної свідомості / В. В. Марчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs111/48.pdf>.
8. Практическая психодиагностика. Методики и тесты : учеб. пособие / ред.-сост. Д. Я. Райгородский. – Самара : Издат. дом «БАХРАХ-М», 2001. – 672 с.
9. Сластенин В. А. Педагогика : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
10. Філософський енциклопедичний словник / [редкол. : В. Шинкарук та ін.]. – К. : «Абрис», 2002. – 742 с.
11. Ядов В. А. Диспозиционная концепция личности / В. А. Ядов // Социальная психология: история, теория, эмпирическое исследование. – Л. : [б. и.], 1979. – С. 106–120.

Referens

1. Boryshevs'kyj M. J. Duhovni cinnosti v stanovlenni osobystosti – gromadjanyna / M. J. Boryshevs'kyj // Pedagogika i psihologija. – 1997. – №1. – S. 144–150.
2. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. – М. : Лабиринт, 2005. – 352 с.
3. Derzhavna nacional'na programa «Osvita» (Ukrai'na XXI stolittja). – K. : Rajduga, 1994. – 61 s.
4. Kyrylova N. A. Cennostnye oryentacyy v strukture yntegral'noj yndyvydual'nosti starshyh shkol'nykov / N. A. Kyrylova // Voprosy psihologyu. – 2000. – № 4. – S. 29–37.
5. Legun O. M. Rol' cinnostej i cinnisnyh orijentacij u rozvytku osobystosti / O. M. Legun // Problemy zagal'noi' ta pedagogichnoi' psihologii' : zbirnyk naukovyh prac' instytutu psihologii' im. G. S. Kostjuka NAPNU / za red. S. D. Maksymenka. T. XII, ch. 4. – K., 2010. – S. 241–248.
6. Leont'ev A. N. Fylosofyja psihologyu: yz nauchnogo nasledyja / A. N. Leont'ev. – M. : Yzd-vo MGU, 1994. – 228 s.
7. Marchuk V. V. Cinnisni orijentacii' v strukturi pedagogichnoi' svidomosti / V. V. Marchuk [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs111/48.pdf>.

8. *Praktycheskaja psyhodyagnostyka. Metodyky y testy : uchebnoe posobyje / red.-sostavitel' D. Ja. Rajgorodskij.* – Samara : Yzd. Dom «BAHRAH-M», 2001. – 672 s.
9. *Slastenyn V. A. Pedagogyka [Tekst]: ucheb.posobyje dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / V. A. Slastenyn, Y. F. Ysaev, E. N. Shyjanov ; pod red. V. A. Slastenyna.* – M. : Akademyja, 2002. – 576 s.
10. *Filosofsk'kyj encyklopedychnyj slovnyk / [redkol. : V. Shynkaruk ta in.].* – K.: «Abrys», 2002. – 742 s.
11. *Jadov V. A. Dyspozycyonnaja koncepcyja lychnosty / V. A. Jadov // Socyjal'naja psyhologija: ystoryja, teoryja, empyrycheskoe yssledovanye.* – L., 1979. – S. 106–120.

Савчук Надежда. Диагностика ценностных ориентаций у педагогических работников. В статье акцентируется внимание на выдающейся роли педагога в образовательном процессе. От учителя, уровня развития его личностных и профессиональных качеств, системы ценностей в значительной степени зависит становление подрастающего поколения. Знание ценностных ориентаций педагога является показателем его зрелости, и своевременная диагностика способствовать психологическому обеспечению процесса совершенствования и самосовершенствования личности учителя, а значит и эффективному выполнению им своих учебно-воспитательных функций и обеспечит его определяющую роль в формировании новых духовно-интеллектуальных качеств молодого поколения. Ценности выступают составной ценностных ориентаций. В каждом возрастном периоде доминируют определенные ценности, которые зависят как от объективных (общественно-экономических), так и субъективных (развития сознания, потребностей, стремлений и т. п.) условий. Ценностные ориентации в структуре педагогического сознания подвергаются многократным и весьма существенным преобразованиям. Для изучения системы ценностных ориентаций личности педагога использована методика М. Рокича. Экспериментальное исследование показывает своеобразную фиксацию учителя на необходимости решения собственных проблем, отодвигает ориентации на проведение досуга, любование красотой природы и искусства, определенную социоцентрическую направленность и даже проблемы самосовершенствования на задний план. Итак, важным регулятором жизнедеятельности и поведения педагога есть ценности и ценностные ориентации. Структура ценностных ориентаций является сложным социально-психологическим образованием, имеет динамический характер, в результате чего возможно влиять на ее формирование.

Ключевые слова: педагог, ценности, ценностные ориентации, педагогические работники, система ценностей.

Savchuk Nadiya. Diagnostic of Value Orientations in Pedagogical Workers. In the article attention is accented on the prominent role of pedagogical worker in an educational process. From a teacher, level of development of him personality and professional internalss, systems of values becoming of rising generation depends largely. Knowledge of the valued orientations of teacher is the index of his maturity, and timely diagnostics will assist the psychological providing of process of perfection and self-perfection of personality of teacher, and consequently, and to effective implementation to them of the educational-educator functions and will provide him qualificatory role in forming of new spiritually-intellectual internalss of the young generation. Values come forward as a constituent of the valued orientations. In every age-old period house of certain values that depend both on objective (social-economic) and subjective (to development of consciousness, necessities, aspirations and others like that) terms. The valued orientations in the structure of pedagogical consciousness yield to frequent and substantial enough transformations. For the study of the system of the valued orientations of personality of teacher methodology of M. Rokycha is used. Experimental research certifies about the original fixing a teacher on the necessity of decision of own problems, that moves aside orientations on realization of leisure, admiring of nature and art beauty, certain sociocentric for orientation and even problems of self-perfection on a background. Thus, the important regulator of vital functions and behavior of pedagogical worker are values and valued orientations. A structure of the valued orientations is difficult socialpsychological formation that has dynamic character, as a result of what it maybe to influence on her forming.

Key words: teacher, values, valued orientations, pedagogical workers, system of values.

УДК 37.015.311:[373.2+37.018:1]-053.4

Наталія Семенова, Олександр Семенов

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк);
Інститут проблем виховання НАПН України (м. Київ)*

Технологія формування здорової особистості дитини дошкільного віку у взаємодії дошкільного закладу та сім'ї: вимога часу

У статті представлено психолого-педагогічні основи процесу формування здорової особистості дитини 6-го року життя в процесі педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу й сім'ї. Описано апробовану